

– Povodom treće po redu verzije, ovog puta u formi nazvanoj *Nacrt amandmana na Ustav Republike Srbije (za javnu raspravu)*, koju je Ministarstvo pravde objavilo na svom veb-sajtu kasno popodne 11. septembra 2018. godine, bez nacrta Ustavnog zakona za sprovođenje amandmana i bez poziva za javnu raspravu, Društvo sudija Srbije izdaje sledeće

SAOPŠTENJE

– I ovom verzijom ustavnih amandmana Ministarstvo pravde ne odustaje od namere da pravosuđe potčini izvršnoj i zakonodavnoj vlasti uz proširenje mogućnosti političkog uticaja na rad pravosuđa.

– Ni nakon kritike celokupne stručne javnosti, kako domaće: najjemenitnijih profesora ustavnog prava, teorije države i prava i sudsko-organizacionog prava, najviših pravosudnih institucija (Vrhovnog kasacionog suda, Visokog saveta sudstva, Državnog veća tužilaca, apelacionih sudova u Beogradu i Kragujevcu i drugih sudova), znatnog dela advokature i autentičnih strukovnih udruženja sudija i tužilaca i građanskih udruženja koja se godinama zalažu za ljudska prava, tako i međunarodne: Konsultativnog veća evropskih sudija, Konsultativnog veća evropskih tužilaca, Međunarodnog i Evropskog udruženja sudija i brojnih, pa i koncepcijskih, sugestija Venecijanske komisije, Ministarstvo pravde suštinski nije izmenilo dosadašnji koncept ustavnih promena za oblast pravosuđa kojim se ova grana vlasti stavlja u podređen i kontrolisan položaj, zbog toga što je:

- predložilo koncept podele vlasti koji omogućava da izvršna i zakonodavna vlast ograničavaju sudsku, zbog čega stav da je sudska vlast nezavisna ostaje puka proklamacija,
- i ovog puta izostavilo da definiše sadržinu sudske vlasti,
- izostavilo bitne garancije nezavisnosti: materijalne, i to kako sudova (sudski budžet), tako i sudija (plate koje odgovaraju dostojanstvu i težini funkcije i penzije koje su približne platama), kao i slobodu izražavanja i udruživanja sudija,
- uvelo mogućnost preispitivanja svake sudske odluke van suda od strane Ustavnog suda koji nije deo sudskog sistema,
- ugrozilo garanciju nepremestivosti proširenjem situacije u kojima sudija, bez svoje saglasnosti, može da bude i trajno premešten u drugi sud (ne samo u slučaju promene ili smanjenja nadležnosti suda već i zbog smanjenja broja sudija), i upućen u drugi sud privremeno (što može trajati godinama), i to sve bez ikakvog ograničenja i bez mogućnosti da sudija protiv takvih odluka izjavi pravni lek sudu,
- stavilo sudije u neravnopravan položaj u odnosu na ostale građane uskraćivanjem prava na pravni lek protiv odluka o disciplinskom kažnjavanju, vrednovanju rada, premeštaju, upućivanju i sl. koje je doneo

- Visoki savet sudstva u kome sudije nemaju većinu (osim u sličaju razrešenja, i to ne sudu, već Ustavnom sudu),
- ograničio slobodno sudijsko uverenje prilikom tumačenja prava u svakom konkretnom činjeničnom kontekstu nametanjem obaveze sudijama da vode računa o ujednačenoj sudskoj praksi uprkos tome što prethodno propisuju da sudije sude na osnovu ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora,
  - podigao na ustavni nivo i predvideo ga kao uslov za izbor za sudiju – jedan od načina obuke sudija – u Pravosudnoj akademiji, kojoj nije obezbedio garancije nezavisnosti,
  - lišio državu dragocenog doprinosa sudijskih i tužilačkih pomoćnika, a sudijske i tužilačke pomoćnike mogućnosti da postanu sudije i tužioci,
- dopustio ponovni reizbor sudija i tužilaca, kao i masovni „razmeštaj“ sudija, efektima propisanih odredaba kojima:
- samo sudije Vrhovnog kasacionog suda i zamenici Republičkog tužioca (i osoblje u tim institucijama), prema nacrtu Ustavnog zakona, nastavljaju funkcije u Vrhovnom sudu Srbije i Vrhovnom javnom tužilaštvu Srbije,
  - se menjaju, kako to propisuje nacrt Ustavnog zakona, svi pravosudni zakoni koji uređuju mrežu sudova i tužilaštava, položaj sudija i javnih tužilaca i njihovih zamenika, Visoki savet sudstva i Visoki savet tužilaštva, Pravosudnu akademiju,
  - neće postojati pravni lek (koji inače sadašnji Ustav predviđa) protiv odluka o premeštaju i upućivanju u drugi sud,
- pojačao politički uticaj na Visoki savet sudstva načinom na koji je propisan njegov:
- položaj (za razliku od sadašnjeg Ustava, Savet ne obezbeđuje, već samo jemči nezavisnost sudova i sudija),
  - nadležnost (Savet neće upravljati sudskim sistemom, već samo statusnim položajem sudija; neće preuzeti sudski budžet, već samo njegov deo),
  - sastav (i dalje je omogućeno da polovina Saveta bude *povezana grupa istomišljenika pod uticajem vladajuće većine*), a pojam istaknutog pravnika kao člana Saveta iz nesudijskog korpusa svodi na pravnika sa desetogodišnjim (neodređenim) iskustvom na poslovima pravne struke koji su od značaja za nadležnost Visokog saveta sudstva i diskrecionim kriterijumom da se dokazao stručnim radom i da uživa lični ugled,
  - postupak izbora njegovih članova (ukoliko ne bude postignuta većina od 3/5, o izboru odlučuje petočlana komisija, čija tri člana bira Skupština) a posebno
  - razlozima i načinom razrešenja njegovih članova.
- Predloženim rešenjima se degradira sudska vlast, kao jedna od tri vlasti u sistemu podele vlasti, a nezavisnost sudstva umanjuje do te mere da se sudije

svode na državne službenike koji bi trebalo da sude od slučaja do slučaja, kadkad na osnovu Ustava i zakona a kadkad na osnovu sudskog precedenta, ali uvek u strahu od razrešenja, kao i od premeštaja, upućivanja, disciplinskog kažnjavanja i to bez prava na pravnu zaštitu u redovnom sudskom postupku.

– Ovakvom degradacijom sudija i sudstva građanima je oslabljeno pravo na pravično suđenje koje podrazumeva da im nepristrasni i nezavisni sud razmotri sve aspekte njihovog slučaja koji su od značaja i da im reši o njihovom pravu. Društvo sudija će u narednim danima pažljivije proučiti novopredložena rešenja i obavestiti javnost.

– Društvo sudija poziva:

– celokupnu stručnu javnost da se ujedini oko opšteg interesa očuvanja principa podele vlasti, nezavisnosti sudske vlasti i vladavine prava i jasno izrazi svoj stav protiv ustavnih promena koje, i po načinu donošenja i po sadržini ponuđenih rešenja, snižavaju dostignuti nivo vladavine prava.

– Vladu Republike Srbije da organizuje suštinsku i široku javnu raspravu o nacrtu amandmana na Ustav Srbije i Ustavnog zakona za njihovo sprovođenje, da čuje argumentaciju i racionalne i primenjive predloge, saglasne tradiciji i mogućnostima države Srbije i evropskim standardima, prihvati ih i unese u nacrt amandmana na Ustav Republike Srbije koji treba da predstavlja dugoročni društveni dogovor građana Srbije.

– Narodnu skupštinu da, nakon što joj Nacrt bude dostavljen:

- donese odluku o pristupanju promeni Ustava,
- da njen nadležni odbor formira radnu grupu za izradu predloga akta o promeni Ustava i u nju uključi najjemenitnije profesore ustavnog prava, predstavnike pravosudnih institucija, autentičnih strukovnih i nevladinih udruženja, i zatim, a pre nego što usvoji predlog akta o promeni Ustava i predlog Ustavnog zakona,
- pokrene široku javnu raspravu u Narodnoj skupštini, ali i u pravosudnim institucijama i širokoj javnosti, pošto javna slušanja, predviđena Poslovníkom o radu NS, ne bi bila dovoljna niti bi predstavljala istinsku debatu, i da tek nakon toga
- dostavi predlog akta o promeni Ustava skupštinskom odboru za ustavna i zakonodavna pitanja, radi rasprave i usvajanja, a zatim da i Narodna skupština o tome odluči.